

3.1.3. GRAUDAUGI, EĻĻAS AUGI, ŠĶIEDRAUGI, PĀKŠAUGI

Graudkopības nozares apskats par 2017. gadu

Lietainais rudens 2016. gadā ievērojami kavēja ražas novākšanu un līdz ar to arī ziemāju sēju. Ar ziemāju graudaugiem valstī kopumā apsēti par aptuveni 24 tūkst. ha mazāk nekā 2015. gada rudenī. Savukārt ziemas rapši to ienesīguma dēļ kopumā iesēti vairāk.

Pavasaris 2017. gadā nāca ar aukstu laiku, un tas aizkavēja veģetāciju par aptuveni 7-10 dienām un Latgalē pat par 2 nedēļām. Tomēr maijs atnesa siltus un mitrus laikapstākļus. Šādi laikapstākļi, kad ir mērenas temperatūras un pietiekams mitrums, ir vislabvēlīgākie graudaugiem, jo veidojas pietiekams stiebru skaits un graudu skaits vārpā. Rezultātā graudaugu sējumi visā Latvijā izskatījās labi, – lauki ar lielāko ražas potenciālu jau ierasti bija vērojami Zemgalē.

Piemērotie laikapstākļi pavasarī atstāja labu ietekmi arī uz citiem kultūraugiem. Notika vienmērīga ziemas rapšu ziedēšana, kas veicināja pāksteņu aizmešanos un līdz ar to augstu ražu veidošanos. Arī pākšaugi (pupas un zirņi) ļoti labi aizmetās, ļaujot prognozēt lielu ražu.

Vasaras beigās sākās lielās lietavas, kas ražas novākšanas laikā izraisīja milzīgus plūdus Latgalē, Vidzemē un Zemgalē ap Jēkabpili. Rezultātā augustā vēl nebija novāktas vairāk nekā 100 tūkst. ha lielas graudaugu un dārzeņu platības. Ražas prognozēšanas pasākumos tika secināts, ka Latgalē ziemas kvieši bija sakrituši veldrē un sadīguši vārpās. Citiem kultūraugiem pārlietu lielā mitruma dēļ bija vērojams ražas samazinājums un novēlota to novākšana. Plūdu skartajās teritorijās nenokultos ziemas kviešus atstāja, kur iespējams, cenšoties nokult vasaras rapsi, kviešus un miežus. Tikmēr Zemgalē un Kurzemē siltais augusta sākums ļāva ziemājus novākt bez īpašas aizķeršanās, ko nav ietekmējusi arī par 5-7 dienām vēlāk sākusies augu veģetācija.

Iepriekš minētie notikumi negatīvi ietekmēja arī ziemāju sējas procesus rudenī. Latgalē vēlās sējas dēļ ziemāju iesēts maz, un to attīstība šajā reģionā iekavējusies. Augiem lielākoties bija redzama viena, dažviet arī divas lapas. Arī ziemas rapši Latgalē tika iesēti maz. Līdzīga situācija bija vērojama arī Vidzemē, kur Gulbenes apkārtnē pat lielākās saimniecības līdz oktobrim bija spējušas apsēt tikai daļu no plānotās platības. Turklāt uz applūdušajiem laukiem dzīvojās arī simtiem gulbju, kas noēda jau iesētos graudus. Kurzemē situācija nebija labāka, – lietavu dēļ ziemāji arī tika iesēti vēlu. Mitrākajās vietās graudi, kas bija sākuši uz lauka dīgt, lielo lietavu dēļ nosmaka un sapuva.

Rezultātā bija saimniecības, kam 2018. gada pavasarī nācās pārsēt ar vasarājiem pat 70% no rudenī apsētajām platībām.

Ar ziemas kviešiem 2017. gadā tika apsēti 331 tūkst. ha, kas ir nedaudz vairāk nekā 2016. gadā, kad šīs platības bija 329,8 tūkst. ha. Mazāk 2017. gadā tika iesēti rudzi (ja 2016. gadā ar rudziem apsēja 36,1 tūkst. ha, tad 2017. gadā – 34 tūkst. ha). Kopējā iesētā tritikāles platība 2017. gadā bija 6,8 tūkst. ha, kas ir par 2,4 tūkst. ha mazāk nekā 2016. gadā. Ziemas rapšu platība 2017. gadā aizņēma 90 tūkst. ha (2016. gadā 89,3 ha). Latvijā kopumā graudaugi 2017. gadā aizņēma 706,5 tūkst. ha, no kurām ziemāju platības bija 374,9 tūkst. ha.

OSKARS BALODIS,
LLKC Augkopības nodaļas vadītājs